

Торайғыров университетінің
ҒЫЛЫМИ ЖУРНАЛ

НАУЧНЫЙ ЖУРНАЛ
Торайғыров университета

**ТОРАЙҒЫРОВ
УНИВЕРСИТЕТІНІҢ
ХАБАРШЫСЫ**

Филологиялық сериясы
1997 жылдан бастап шығады

**ВЕСТНИК
ТОРАЙҒЫРОВ
УНИВЕРСИТЕТА**

Филологическая серия
Издается с 1997 года

ISSN 2710-3528

№ 3 (2020)
Павлодар

НАУЧНЫЙ ЖУРНАЛ ТОРАЙГЫРОВ УНИВЕРСИТЕТА

Филологическая серия

выходит 4 раза в год

СВИДЕТЕЛЬСТВО

О постановке на учет, переучет периодического печатного издания,
информационного агентства и сетевого издания

№ KZ30VPYU00029268

выдано

Министерством информации и общественного развития
Республики Казахстан

Тематическая направленность

публикация материалов в области лингвистики, и языкознания

Подписной индекс – 76132

Бас редакторы – главный редактор

Жусупов Н. К.

д.ф.н., профессор

Заместитель главного редактора

Анесова А. Ж., доктор *PhD*

Ответственный секретарь

Уайханова М. А., доктор *PhD*

Редакция алқасы – Редакционная коллегия

Дементьев В. В., *д.ф.н., профессор (Российская Федерация)*

Еспенбетов А. С., *д.ф.н., профессор*

Трушев А. К., *д.ф.н., профессор*

Маслова В. А., *д.ф.н., профессор (Белоруссия)*

Пименова М. В., *д.ф.н., профессор (Российская Федерация)*

Баратова М. Н., *д.ф.н., профессор*

Аймухамбет Ж. А., *д.ф.н., профессор*

Шапауов Ә. Қ., *д.ф.н., профессор*

Шокубаева З. Ж., *технический редактор*

За достоверность материалов и рекламы ответственность несут авторы и рекламодатели

Редакция оставляет за собой право на отклонение материалов

При использовании материалов журнала ссылка на «Вестник Торайгыров университета» обязательна

Б. Қ. Қапасова, С. Т. Елікпаев, Р. О. Жұманбаев

Торайғыров университеті, Қазақстан Республикасы, Павлодар қ.

1960-90 ЖЖ. ҚАЗАҚ БАЛАЛАР ПРОЗАСЫНДАҒЫ КӨРКЕМДІК ЕРЕКШЕЛІКТЕР

Мақалада қазақ балалар әдебиетінің 1960-90 жылдардағы даму қалпы талданады. 1960-1990 жылдардағы қазақ балалар әдебиетіндегі тақырыптық, идеялық ерекшеліктер, кейіпкер бейнесін жасаудағы көркемдік тәсілдер осы кезең қаламгерлері шығармалары арқылы ашылады. Қоғамдағы саяси-әлеуметтік өзгерістер әдебиетке жаңа леп әкелді. Бұл балалар әдебиетінде де оң әсерін тигізді. Балалар прозасының дамуы жаңа кейіпкерлердің сан түрлі үлгілерімен, жаңа тақырыптармен өзгешеленді. Бұған дейінгі мектеп тақырыбы ендігі жерде балалар әлемінің кең кеңістігіне мүмкіндік ашты. Бұл әлем ересектер әлемінен бөлек жаңа сипаттарымен көрінді. Қазақ балалар әдебиетіндегі жаңа кейіпкер жасаудағы прозалық шығармалардың орнына ерекше мән беріледі. Прозалық шығармалар қоғамның суреттерін барынша нақ көрсетуімен бірге, кейіпкер қайшылықтары, мінез арқылы сол кезеңнің болмысын ашқандығы да анықталады. Қоғамдағы өзгерістердің қазақ балалар прозасына әкелген жаңа серпілістері әдебиеттегі жаңа балаларды жасады. Бұларда еркіндік пен ақылдылық, балалық мінез сақталуымен өзгеше. Сондықтан да 1960-90 жылдардағы қазақ балалар повестері бүгінгі күні қажетті үйренер кезең деп алынады. Қазіргі ақпараттық технологиялар кезеңі үшін аталған кезең талдануы, кейіпкерлері қайта зерттелуі керектігі айтылады.

Кілтті сөздер: проза, балалар әдебиеті, кейіпкер, балалар әлемі, тақырып, идея, жаңашылдық.

Кіріспе

1960-1990 жылдар балалар прозасындағы жаңа ізденіс, тың серпілістер балалар әдебиетіне шынайы образдар, көркем суреттер, балдырғандар мен бөбектер тіліне, ұғымына лайық сюжеттер әкелді. Кез келген қоғамның өз саясаты болатыны баршаға аян. 1930-1950 жылдардың тарихын жақсы білетіндер үшін 1960-1990 жылдар әлдеқайда қоғамдағы тең құқықты

идеологияны ұстанумен ерекшеленді. Әдебиет пен өнерде кейіпкер сезімінің нақты бейнеленуіне жол ашты. 1960-1980 жылдар аралығындағы қоғам балалар әдебиеті өз дамуындағы болмыс-бітімінің өскенін көрсетіп, балғындар сұранысын рухани-эстетикалық көркем дүниелермен толтырды. Кейінгі 1980-1990 жылдардан бергі кезеңдердегі қоғамдық әлеуметтік тоқырау әдебиетті де іле кетті.

Зерттеудің нысаны: қазақ балалар прозасы

Зерттеудің пәні: қазақ балалар әдебиеті

Мақсаты: қазақ балалар әдебиетінің үздік үлгілерін берген прозалық шығармаларға тән сипаттарды ашу, көркемдік белгілерін көрсету.

Міндеттері:

- қазақ балалар әдебиетіне тән белгілерге талдау жасау;
- балалар шығармаларына тән талаптарды анықтай отырып, балалар прозасындағы көркемдік ерекшеліктермен сабақтастыра талдау;
- қазақ балалар прозасының 1960-1980 жылдардағы үлгілерінің сипаттарын анықтау.

Зерттеудің әдістері мен нәтижесі. Әдеби талдау және баяндау тәдіс-тәсілдері қолданылады.

Қазіргі жаһандық өзгерістер тұсындағы балалар бойындағы өзгерістер, ұлттық құндылықтарды сіңіру, халықтық қалыпта болашақ ел азаматтарын қалыптастыру мақсаттарын орындауда әдебиеттің орны өзгеше. Бұл ретте, ұлттық үлгі негізінде қоғам талаптарымен дами білген 1960-80 жылдардағы прозалық шығармалар дәстүрін үлгі етудің мәні зор.

Негізгі бөлім

Бүгінгі 21-ғасырдағы қазақ әдебиетіндегі өткір мәселенің бірі – балалар әдебиетінде қазақ балаларының бейнелерінің жоқтығы. Қоғамдық-әлеуметтік ойдың ортамен тығыз байланысты болатынын есепке алсақ, қазіргі жаңа экономикалық, өзгеше ақпараттық қатынаста қоғам мен әдебиет байланысын ашуда жаңа тақырып, тың идея керек.

Бұл үшін балалар әдебиетіндегі жемісті кезеңнің ерекшеліктерін әдеби-көркем тұрғыда талдау қажеттігі туындайды. Осы арқылы балдырғандар мен балалардың қазіргі уақыт талабына сай сұранысына жауап беру мүмкіндігі ашылады.

Балалар әдебиеті - адамзаттың дүние, өмір жайында алғашқы түсінік, танымын қалыптастыратын негіз болғандықтан да, әдебиеттің бір бұтағы ретінде оған қойылар талап, тілекте көп. Сондықтан да балалар әдебиетінің қамтитын тақырыбы, айтар ойы, сюжет желісі, сөз қолданысы көркем бейнені көрсетуі жағынан өзіндік ерекшеліктері бар екені белгілі. Балалар әдебиетінің басты ерекшеліктері жалпы әдебиетке ортақ тенденция, мақсат, міндеттерден шығады.

Балалық шақ, адамзат ұрпағы үшін оның бүкіл өміріндегі азаматтық тұлғасын қалыптастыратын алғашқы баспалдақ болса, балдырғанның таным тәрбиесін дамытатын, оған әлеуметтік өмірді, рухани әлемді танытатын өнер туындыларының ішіндегі бірінші әдебиет болып табылады. Балалар әдебиетінің жалпы әдебиеттен өзгешеленетін тұсының бірі – бүлдіршіндердің бүгінгі қабылдауы, білімі, танымы, пайымдауы, тағылымы, сезім, эмоциясы – ертеңге жол ашатындығында. Әдебиет сол бүгінгі бала түсініктері оның күнделікті өсу, даму кезеңдері үшін қажетті таным, тағылым көзі болып қана қоймай, жеке тұлға («индивид») ретіндегі ертеңгі рухани қасиеттерінің негізін қалаушы болып, адамгершілік-эстетикалық қасиеттерін қалыптастыратын өнердің бір түрі қызметінде де мәнді екені сөзсіз.

Балаларға арналған әдебиет туындыларының ерекшеліктері қандай болуы керектігі жөнінде нақты қалыпқа салынған форма жоқ. Қазақ балалар әдебиетін ғылыми тұрғыда алғаш зерттеген Ш. Ахметов балалар шығармаларының ересектер туындыларынан өзгешеліктері ретінде мынандай алты түрін көрсетеді. Олар: 1) көркем образдың нақтылығы; 2) лиризм болуы шарт. Баланың ішкі дүниесіне, ой-санасына бірден әсер ететін күшті де мағыналы сөздер айтылуы керек, Чернышевскийдің сезімен айтқанда: «Аһ, не деген қорқынышты» немесе «қандай тамаша» деп отыратындай болуы тиіс [1, 10].

Әрине, лиризм тек жоғарыдағы айтылғандай эмоциямен ғана байланысты болмай, балалар түсінігіне шақ философиямен немесе психологиямен сабақтасуы да мүмкін.

Келесі бір қажетті шарттардың қатарына ғалым Ахметов оптимизмді алады. («Балаларды өмірдің жарқын болашағына қанаттандырып, шарықтатып отыруы шарт.») [1, 10]. Болашаққа сенімнің өзі балдырғандарға ғана тән, үлкендер үшін оптимизм пессимизммен қатар өріліп те, шығарма шырайын аша алады, бүлдіршіндерге өмір деген - енді басталған қоғам мен табиғат бірлігі, ендеше, оларға тек өмірдің неғурлым жақсы жақтарын көрсетудің мәні зор. Балалық шақ адамзаттың қайғысыз, мұңсыз, уайымсыз кезеңі, бұл шақта балалар қайырымдылық, мейірімділік, сүйіспеншілікті ғана көріп, сезініп өсулеріне әдебиет әсер етуші құралдардың қатарында болашаққа сенімді қалыптастырады.

Міндетті шарттардың бірі – адам характерін суреттеуде динамиканың қажеттілігі. Бұл да балдырған табиғатынан шығатын қажеттілік. Балалар үшін өсу, дамудағы басты керекті процесс – қимыл динамика – баланың өз әрекетін суреттеп, бейнелеуші ретінде көркем шығарманың құрамды бөлшектерінің бірі болады [1].

Көркем пейзаждардың көп болуы. Пейзаждық суреттеу кез келген әдеби шығармада шебер қолданыла білгенде ғана әсерлі. Табиғат суреттері

арқылы балалар әдебиетінде кейіпкердің психологиясын көрсетіп, егіздей бейнелеу бар да, балдырған тәрбиесіне қажетті эстетикалық қуат дарытумен бірге танымын қалыптастыру бар. 5) мазмұн мен идеяның бала өміріндегі белсенді ролі. Мазмұнның өзі тақырып пен идеядан құрылса, тыңтақырып таба білу, қызықты оқиғаны есте қалатындай суреттей білу - қаламгер шеберлігі. Өмірдегі шындықты керкемдік шындықпен сабақтастыра отырып, лирикалық қаһарман бейнесін шынайы ашуда тілдік қолданыстарды орнымен қолданған туындыда идея да жарқырай ашылады. 6) тілінің ойнақы қысқа, түсінікті, айқын, әсерлі болуы. Олардың сездік қорын байытуға жәрдемдесетін бірден-бір құрал болып табылады [1, 11].

Қазақ балалар әдебиетінің 60-жылдардағы бұл шарттары қазақ балаларын кеңестік жүйеде тәрбиелеу идеологиясын негізге алғаны сөзсіз.

Балалар жазушылары өздерін жазады деген түсінік бар. Дегенмен, бұл сөздің де жаны бар. жазушы өмірбаянындағы көріністер жазушы шығармасының негізіне де айналады. «Қожаға қарап отырып, өзімді көремін» – дейді Б. Соқпақбаев [7, 43]. Сондықтан да жазушының қиялы кең, адал да, ақ көңіл және көңіл құсы ұшқыр кейіпкерлеріне қарап, балалық шағындағы жазушының өзін көреміз. Өзі өскен алқапты, өзінің ортасындағы адамдарды суреттейді. 1960 жылдардан бастап қаламгер еркіндігіне жол ашылды. Қоғамдағы көркемдік ойды да сүзгіден өткізу, коммунистік идеологияның шеңберінен шықпау талаптары сақталды [9, 3]. Дегенмен, балалар әдебиетінде сеннің бұзылуына жол ашылғаны анық. Бұны Б. Соқпақбаев, алдыңғы М. Иманжанов, кейінгі М. Қабанбаев, С. Асылбеков, Т. Нұрмағамбетов кейіпкерлері дәлелдеді.

Автордың күрделі тұлғасы арқылы бала психологиясына зер салынды. Кейіпкер ой сезімін, идеясын бере отырып, қоғамдағы тұстарға да назар салдырды. Автор – әдеби шығарманы тудырушы, өзінің көркемдік әлемін жасаушы. Осы көркемдік әлем автор – бала кейіпкер арқылы сенімді бейнеленді. Автордың өзіне тән болмысы көне дәуірлердің өзінде дара эстетикалық болмысын танытқан. Авторды көркем туындыдан бөлек алуға болмайды. Себебі, көркем шығарманың құрылымы – композициясы, сюжеті, тартыс пен кейіпкерлер әлемі автордың ұстанымы арқылы көрінеді. Автордың көркемдік әлемі шығарманың көркемдік болмысын ашады. Әуезелеуші (автор) көркем мәтіндегі әрекетке өзін қатыстырмай, баяндаушы, әңгімелеуші қызметін атқарады. А. Байтұрсынов авторды әуезелеуші, толғаушы, жазушы, ақын, сарындаушы деп атаған. Ал, орыс әдебиеттануында (В. В. Виноградов, М. М. Бахтин, Б. О. Корман) баяндаушы (повествователь), әңгімелеуші (рассказчик), хроникашы (хроникер), әңгімелеуші-кейіпкер деп атаған. Осы көркемдік әдістер балалр шығармаларында ұтымды жол тапты.

конкретное отражение жизни в ее революционном развитии, имеющее своей задачей коммунистическое воспитание трудящихся» [3, 8]. Осы ізбен қазақ балалар әдебиетінде де коммунист идеяларды іске асыру жолында ұстанған әдіс ретінде: «Осы идеяларды іске асыру үшін балалар әдебиетінің ұстанған жана методы - социалист реализм методы» [1,7] – деген пікір өзгеріссіз, талассыз қабылданып келді.

Балалар шығармаларының баланың өсу, даму, психологиялық, танымдық, ерекшеліктерін ескере отырып, жас шамасына қарай бөлетін болсақ:

- 1) бір жасқа дейінгілер мен 2 жасқа дейінгі сәбилер;
- 2) 2-5 жасаралығы;
- 3) 5-7 жас арасы;
- 4) 7-9 жастағы балдырғандар;
- 5) 9-12жастағылар [4, 8]

6) 12-14 жас арасындағы балалар үшін шығармалар болып, ішкі мазмұндық, сыртқы пішіні жағынан өзгешеленеді [4, 8].

Жасқа дейінгілер мен 2 жас аралығындағылар үшін ең бастысы – баяу саз, әуенге, тербеліске негізделген жырлар қажет болса, 2-3-топтағыларға дыбыстар бірыңғайласып, үндесіп келетін, ойнақы, тұлғасы жағынан қозғалыс сыпатты етістік негіздер мен еліктеу сөздерден құралған экспрессивті-эмоционалдық қасиеті басым сөздер болып келуін қажет етеді. 1-2 топтағы балдырғандар үшін өлеңнің көркемдік қуатының әсерлі болуы – жеке тұлғалардың семантикалық мағынасының тыңдаушыға таныс болуының да ықпалы бар. Бірінші топтағы бөбектер жұмсақ, дыбыс буындары қайталанып келетін сөздерді талап етеді, әрі қарай ондай сөздерді тез үйренеді.

Бұдан әрі жас шамасы жоғарлаған сайын өлеңнің оқиғаға құрылуына балдырған құлшынысы арта түседі. Жас өскен сайын балаға енді өлеңнің танымдық, философиялық мәні артып, астарлы ойға жетелейтін жұмбағы мол туындылар керек. Олар тілдің қажетті материалдарын игерді, келесі кезекте көркем әдебиеттен тың, әрі өзіне жақын қолданыс іздейді.

Жалпы алғанда, поэзияда, қазақ балалар әдебиетінде 2-10 жас аралығындағы балалар үшін поэзиялық жанрлар көп жазылса, 10 жастан 15 жастағы балалар үшін прозалық шығармалар молырақ жазылады. Он жасқа дейінгілердің жас шамасына, есте сақтау қабілетіне шағын өлеңдер сай, олар қиялға тез сенеді, тез бірден сезімге беріліп, әрі бір

«Жазушылар І. Жансүгіров, Ш. Хұсайынов, С.Омаров, Т. Ахтанов, Ш. Ахметов, т.б. – балаларға арналған алғашқы пьесаларын жазды. 50-жылдары Хұсайыновтың «Есірткен ерке», М. Ақынжановтың «Ыбырай Алтынсарин» пьесалары Республикалық жасөспірімдер мен балалар

театрының сахнасында қойылды. 1960 – 70 жылдарда Б. Ысқақовтың, Б. Тәжібаевтың, Қ. Ыдырысовтың пьеса, инсценировка жинақтары шықты. Қазақ балалар әдебиетінің ең қаулап дамыған кезеңі – 70–80 жылдарда балаларға және жастарға арналған шығармаларды жариялайтын «Жалын» баспасы ашылып, баспаның жанынан республикалық жабық әдеби байқау өткізіліп, балалар әдебиетінің одан әрі өркендеуіне айрықша игі әсер етті. Т. Нұрмағамбетов, О. Бөкеев, К. Ахметова, М. Қабанбаев, Н. Дәутаев, Қ. Омаров, М. Айымбетов, А. Асылбеков, Т. Сәукетаев, Ө. Ақыпбеков, т.б. ақын-жазушылар Қазақ балалар әдебиетін жанрлық-көркемдік тұрғыдан байытуға айтарлықтай үлес қосты. Бұған дейінгі кезеңдермен салыстырғанда, 70–90 жылдардағы балалар әдебиеті өмір шындығын қамту өрісінің кеңдігімен, шеберлік деңгейінің биіктігімен ерекшеленеді. Мысалы, шытырман оқиғалы шығармалардың төменгі сынып оқушыларына арналған үлгілері (С. Жұбатыров, «Отты өткел», Н. Мұраталиев, «Жасылкөлдін күпия тұрғыны»), таңғажайып оқиғалы повестер (Жұбатыров, «Алыстағы аралдар», Н. Мұраталиев, «Ғажайып мекенге саяхат») балалардың қызыға оқитын шығармаларына айналды. Мұндай шығармалар өз кезінің өзекті әлеуметтік-моральдық мәселелерін балалардың ой өрісіне, талғамына лайықтап, өрнектей білді» [6].

Қазақ балалар әдебиетінің ішінде проза жанры 60-жылдардан бастап өркен жая дамыды. Бұл кезеңде әдебиеттегі еркіндік, балалар тақырыптарына да мүмкіндік берді. «Менің атым – Қожанын» повесть ретінде де, фильм ретінде де жоғары бағалануы кейінгі қазақ балалар прозасына серпіліс бергені анық. Бірақ Қожадай кейіпкерлерді қайталау емес, жаңа кейіпкерлер керек болды. Солардың ішінде балалар бойындағы қайшылықтың сырына үнілген тұстарда осы кезең туындылары өзгеше зерттеуді қажет етеді. туындыларын еске аламыз.

Қорытынды

19600-1990-ж.ж қазақ балалар прозасына бірнеше сипаттар тән болды.

- 1 Балалар бейнесі барынша жарқырай ашылды.
- 2 Қоғам мен табиғаттың түрлі жайлары шығарма тақырыбына айнала алды.
- 3 Қоғамдағы қайшылықтар бала бейнесі арқылы да көрінді.
- 4 Бала – мектеп, бала – отбасы, бала – қоғам болып әлеуметтік, қоғамдық сипаттар ашыла бастады.
- 5 Шығарма идеясы да тар шеңберде қалып қоймай еркін оймен өрнектелуімен ерекшеленді.

Пайдаланған деректер тізімі

- 1 **Ахметов, Ш.** Қазақ балалар әдебиетін очеркі. – Алматы, 1966. – 356 б.
- 2 Қазақ совет балалар жазушылары. – Алматы, 1987. – 212 б.
- 3 Советская детская литература под ред. В. Д. Розовой. – М., 1978. – 438 с.
- 4 **Қапасова, Б.** Қазақ балалар әдебиеті (60–90 ж.ж) – Павлодар: ЭКО, 2001 – 125 б.
- 5 **Байбота Қошым** Ноғай Балалар үшін ғана керек пе? <https://gu-gu.kz/m/16235>
- 6 **Ыбырайым, Б.** Қазақ балалар прозасы [Электронды ресурс]. – <https://el.kz/kz/news/archive/content-1118>
- 7 Қазақ совет балалар жазушылары. – Алматы, 1987. – 212 б.
- 8 Қазақ балалар әдебиетінің хрестоматиясы 1 және 2-кітаптар. / Ш. Ахметов хрестоматиясы негізінде қайта өңдеп, құрастырған Б. Қапасова – Арман-ПВ, 2007, 2008. – 315 б., – 319 б.
- 9 **Елікбаев, С.** Қазақ өлең өрнегі (1960–80 жж.) – Павлодар : ЭКО, 2001. – 128 б.
- 10 **Ахтанова, А.** Қазақ балалар драматургиясы. – Астана: Фолиант, 2003. – 156 б.

References

- 1 **Akhmetov, Sh.** Qazaq balalar ádebietin ocherki. [Essay on Kazakh children's literature]. – Almaty, 1966. – 356 p.
- 2 Qazaq sovet balalar jazýshylary. [Kazakh Soviet children's writers]. – Almaty. – 1987. – 212 p.
- 3 Sovetskaya detskaya literatýra. [Soviet children literature .Ed. V. D. Rozova: – Moscow, 1978, 438 p.
- 4 **Kapasova, B.** Qazaq balalar ádebieti (60-90 jj.) [Kazakh children's literature] (60-90 years) – Pavlodar: EKO, 2001 – 125 p.
- 5 Baibota Qoshym Noǵai Balalar úshin ǵana kerek pe? [Baibota Koshim Nogai only for children?]. [Electronic resource]. – <https://gu-gu.kz/m/16235>.
- 6 **Ybyrayym, B.** Qazaq balalar prozasy [Kazakh children's prose]. [Electronic resource]. – <https://el.kz/kz/news/archive/content-1118>
- 7 Qazaq sovet balalar jazýshylary. [Kazakh Soviet children's writers]. – Almaty, 1987. – 212 p.
- 8 Qazaq balalar ádebietiniń hrestomatiasy 1 jáne 2-kitaptar. [Anthology of Kazakh children's literature Books 1 and 2]. Edited and compiled on the basis of the anthology of Sh. Akhmetov B. Kapasova – Arman-PV, 2007, 2008. – 315 p., – 319 p.

9 **Yelikpayev, S.** Qazaq óleń órnegi (1960-80 jj.). [Kazakh poetic expression (1960-80)] – Pavlodar: EKO, 2001. – 128 p.

10 **Akhtanova, A.** Qazaq balalar dramatyrgiasy. [Kazakh children's drama]. – Astana: Foliant, 2003. – 156 p.

Материал 18.09.20 баспаға түсті.

Капасова Б. К., Еликпаев С. Т., Жуманбаева Р. О.

Художественные особенности казахской детской прозы 1960-90 гг.

Торайгыров университет,
Республика Казахстан, г. Павлодар.
Материал поступил в редакцию 18.09.20.

В статье анализируется состояние развития казахской детской литературы в 1960-90 годах. В 1960-1990 годах в казахской детской литературе раскрываются тематические, идейные особенности, художественные приемы создания образов персонажей. Особое значение придается произведениям прозаического характера в создании нового персонажа казахской детской литературы. Политико-социальные изменения в обществе принесли в литературу новые восклицания. Это также оказало положительное влияние на детскую литературу. Развитие детской прозы отличалось разнообразием образцов новых персонажей, новыми темами. Тема предыдущей школы теперь открывает возможности для широкого пространства Детского мира. Этот мир проявился новыми чертами, отличными от мира взрослых. Прозаические произведения наряду с более точным показом изображений общества, определяются противоречия характера, раскрываемость бытия этого периода. Новые прорывы изменений в обществе, приводящие к казахской детской прозе, сделали новых детей в литературе. У них своя свобода и разумность, отличающаяся сохранностью детского характера. Поэтому казахские детские повести 1960-90 годов считаются востребованными на сегодняшний день этапами обучения. Для современного этапа информационных технологий отмечается, что данный этап должен быть проанализирован, герои должны быть изучены повторно.

Ключевые слова: проза, детская литература, герой, детский мир, тема, идея, новаторство.

Artistic features of Kazakh children's prose 1960-90

Toraighyrov University,
Republic of Kazakhstan, Pavlodar.
Material received on 18.09.20.

The article analyzes the state of development of Kazakh children's literature in 1960-90. In 1960-1990, the Kazakh children's literature reveals thematic, ideological features, and artistic techniques for creating images of characters. Special importance is attached to prose works in creating a new character of Kazakh children's literature. Political and social changes in society brought new exclamations to literature. It also had a positive impact on children's literature. The development of children's prose was characterized by a variety of samples of new characters, new themes. The theme of the previous school now opens up opportunities for a wide space of the Children's world. This world has developed new features that are different from the world of adults. Prose works, along with a more accurate display of images of society, determine the contradictions of character, the disclosure of the existence of this period. New breakthroughs of changes in society, leading to Kazakh children's prose, have made new children in literature. They have their own freedom and intelligence, characterized by the preservation of children's character. Therefore, Kazakh children's stories of 1960-90 are considered to be in demand in today stages of training. For the current stage of information technology, it is noted that this stage should be analyzed and the characters should be studied again.

Keywords: prose, children's literature, character, children's world, theme, idea, innovation.

Теруге 30.09.2020 ж. жіберілді. Басуға 14.10.2020 ж. қол қойылды.

Электронды баспа

2,23 Мб RAM

Шартты баспа табағы 28,8. Таралымы 300 дана. Бағасы келісім бойынша.

Компьютерде беттеген: А. Елемесқызы

Корректор: А. Р. Омарова

Тапсырыс № 3710

Сдано в набор 30.09.2020 г. Подписано в печать 14.10.2020 г.

Электронное издание

2,23 Мб RAM

Усл. печ. л. 28,8. Тираж 300 экз. Цена договорная.

Компьютерная верстка: А. Елемесқызы

Корректор: А. Р. Омарова

Заказ № 3710

«Toraighyrov University» баспасынан басылып шығарылған

Торайғыров университет

140008, Павлодар қ., Ломов к., 64, 137 каб.

«Toraighyrov University» баспасы

Торайғыров университет

140008, Павлодар қ., Ломов к., 64, 137 каб.

67-36-69

e-mail: kereku@tou.edu.kz

www.vestnik.tou.edu.kz